

σκινοῦ τὸν ἄντρα τῆς μὲ τοὺς πραματευτᾶδες (ἐπὶ τοῦ μωρῶς ἀποδίδοντος εἰς ἕαυτὸν ἡ εἰς οἰκεῖον κοινωνικὴν ἀξίαν, τὴν δοποίαν δὲν ἔχει) κοιν. 8) Προσθέτω κοιν. : Βάζω 'ς τὸ λογαριασμὸν καὶ ἄλλες δέκα δραχμὲς κοιν. || Φρ. Βάζω ἀπάνω ἡ ἀπλῶς βάζω (πλειοδοτῶ) σύνηθ. 9) Διατιμῶ κοιν. : Τὰ βάζουν πολὺ ἀκριβὰ τὰ πράματα καὶ δὲν τολμᾶ κάνεις νὰ πλησιάσῃ. 10) Ἐκφωνῶ κοιν. : Βάζω λόγο. || Φρ. Βάζω εὐλογητὸν (ἀρχῖς ω τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀκολουθίαν ἡ τελετὴν ἐκφωνῶν τὸ «εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν κτλ.», ἐπὶ ιερέως). Βάζω φωνὴ ἡ τὴν φωνὴν τοὺς φωνές (φωνάζω δυνατά, συνών. φρ. μ. π. ἡς φωνή). Τοῦ βάζω φωνὴ (τὸν ἐπιπλήττεων ἡ τὸν ἀπειλῶ). Βάζω γέλια ἡ τὰ γέλια (γελῶ καὶ δὴ θορυβωδῶς). Βάζω τὰ κλάματα (ἀρχῖς ω νὰ κλαίω). Πβ. βάλλω, βάνω.

βαζωκοπῶ Θράκη. βαζουκουπάου Θεσσ.

'Ἐκ τοῦ φ. βάζω (I) καὶ τοῦ - κοπῶ, περὶ οὗ ὡς παραγωγικῆς καταλ. ίδ. ΓΧατζίδ. ἐν Ἀθηνᾷ 22 (1910) 246.

1) Κραυγάζω, φωνάζω δυνατά Θράκη. 2) Βοῶ, ἐπὶ τόπου ἐν τῷ δρόῳ παράγεται βοὴ Θεσσ. : Οἱ βαθεῖες λαγκαδὲς βαζουκουπῶν ἀπὸ τὰ ρέματα.

Συνών. βαζωμαχῶ.

βαζωμαχῶ Δαρδαν. Θράκη. κ.ἄ. βαζουμαχῶ Θράκη. (Μάδυτ.)

'Ἐκ τοῦ φ. βάζω (I) καὶ τοῦ - μαχῶ, περὶ οὗ ὡς παραγωγικῆς καταλ. ίδ. ΓΧατζίδ. ἐν Ἀθηνᾷ 22 (1910) 251.

1) Βαζωκοπῶ 1, δ ἵδ., Θράκη. 2) Βαζωκοπῶ 2, δ ἵδ., Δαρδαν. Θράκη. (Μάδυτ. κ.ἄ.): Βαζωμαχάει ἡ βαζωμάχησε δ κόσμος Θράκη.

βαζωτὸς ἐπίθ. Κάρπ. κ.ἄ. βατζωτὸς Τῆλ. γαζωτὸς Κάρπ.

'Ἐκ τοῦ οὖσ. βάζο καὶ τῆς καταλ. -ωτός. Περὶ τοῦ γαζωτὸς ίδ. B 5.

'Ο ἔχων σχῆμα βάζου ἡ ὅμοιάς του μὲ βάζο ἔνθ' ἀν. : Άσμ.

Περιουρίζει τὰ 'εντρά, ἀθ-θοὺς περισυνάει, μαεύγει ρόα 'ιαλεχτά καὶ ἀθ-θοὺς κοντσανοιμένους νὰ κάμη φούζιαν βαζωτὴ καὶ φούζιαν ξομπλιασμένην νὰ 'ώκη τοῦ πολ-λαποῦ τ' ἀσύρου τοῦ καλοῦ της (μαεύγει=μαδεύει, συνάγει, 'ιαλεχτά=διαλεχτά, ρόα=ρόδα, φούζιαν=φούνταν, ἡτοι ἀνθοδέσμην) Κάρπ.

βαῆ δ, Καππ.

Λέξις πεποιημένη.

Πατήρ. Συνών. ίδ. ἐν λ. βαβᾶς.

βαθαλδὸς ἐπίθ. Πόντ. (Κερασ.) βαθελὸς Πόντ. 'Αγνώστου ἐτύμου.

Παχύς, εὐτραφῆς.

βαθάριν ἐπίθ. οὐδ. Πόντ. (Κερασ.)

'Η λ. σχετίζεται ἐτυμολογικῶς πρὸς τὸ βαθαλός.

Παχύ, εὐτραφές.

βαθεδὲ ἐπίθ. βαθέα Κύθηρ. Κύμ. Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Οἰν. "Οφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) βαθὲ Δ.Κρήτ. βαθεὰ κοιν. βαθία Ζάκ. βαθεὰ Κύπρ. Κῶς Λέρο. Μεγίστ. βαθὰ Κάρπ. βαθεὰ Κάλυμν. βαθδὰ 'Αστυπ. βαδὰ Σέριφ. Συγκριτ. βαθύτερα κοιν.

'Ἐκ τοῦ ἐπίθ. βαθύς.

Α) Κυριολ. 1) Εἰς βάθος, βαθέως κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Οἰν. "Οφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.): 'Οργάνω -σκάβω - φυτεύω βαθεὰ. Βάζω - χώνω βαθεὰ. Δέντρο ωιζωμένο βαθεὰ. 'Αναστενάζω βαθεὰ κοιν. || Παροιμ. Ποιός σοῦ τό 'βγαλε τὸ μάτι; — 'Ο ἀδελφός μου. — Γιὰ τοῦτο σοῦ τό 'βγαλε

βαθεά! κοιν. Κ' ἐδῶ βαθεὰ κ' ἔκει βαθεὰ καὶ δπον νὰ πάω πνίγομαι (μεταξὺ δύο κακῶν) Αἴγιν. || Αἴνιγμ.

"Ἐχω 'να πραματάκι, | πάει βαθύτερα, | κάνει πολύτερα (ἡ κολοκυθεὰ) Πελοπν. (Παππούλ.) Συνών. βαθικά, βαθούσιλλά. 3) 'Εν χρῷ κοιν. : Κουρεύω βαθεά. 2) 'Εκ μακρᾶς ἀποστάσεως, μακρόθεν πολλαχ. καὶ Πόντ. (Κερασ. Τραπ. Χαλδ. κ.ἄ.): Βαθέα ἀκούω ἔναν λαλίαν Τραπ. Χαλδ. Βαθέα κονιζει Κερασ. Καὶ μετὰ τῆς προθ. ἀπό : 'Απὸ βαθέα ἔρθεν ἡ λαλία Χαλδ. || Ποίημ.

Σίγα, Θοδούλα, μιὰ στιγμὴ ν' ἀκονομαστῶ τὴ σκύλλα.

— Δὲ σ' ἀνακράζει γιὰ φωμί, βαθεὰ περνᾶ διαβάτης ἥ νοιώθει λύκου διάνεμα

ΑΒαλαωρ. Εργα 3, 367. 3) Ισχυρῶς Κύπρ. : 'Άσμ.

Παρακαλῶ σε, μάσσα, εἶνα βαθεὰ μὲ πλάν-τεις; Συνών. δυνατά. 4) 'Επὶ χρονικῶν περιστάσεων, εἰς ὡραν πολὺ προχωρημένην ἡ τάναπαλιν Λεξ. Δημητρ. : Βαθεὰ τὴν νύχτα - τὴν αὐγή. 5) 'Επὶ χρωματισμοῦ, διὰ χρώματος ἀποκλίνοντος πρὸς τὸ μέλαν Λεξ. Δημητρ. : 'Εβαψε τὸ φόρεμα πολὺ βαθεά.

Β) Μεταφ. 1) Βαθέως, ἐπὶ σκέψεως, ὑπνου κττ. κοιν. : Συλλογείμαι βαθεά. Κοιμᾶμαι βαθεά (συνών. κοιμᾶμαι ἀνοιαστα, ἀντίθ. κοιμᾶμαι ἀλαφρό). 2) Δυσλήπτως πολλαχ. : Μιλῶ βαθεά (εἰς γλῶσσαν ἀρχαῖζουσαν καὶ διὰ τοῦτο δυσνόητον).

βαθεάτορας δ, Χίος.

'Ἐκ τοῦ ἐπιφρ. βαθεὰ καὶ τῆς καταλ. -άτορας.

Ο βαθέως σκάπτων τὴν γῆν. Συνών. βαθοκόπος.

βάθεμα τό, Κρήτ. (Κίσ. Σέλιν. Χαν.) βάθυμον Πόντ. (Κερασ. κ.ἄ.)

'Ἐκ τοῦ φ. βαθένω, παρ' ὃ καὶ βαθύνω.

'Εκβάθυνσις. Συνών. βαθούλλωμα 1.

βαθένω, βαθύνω Καππ. (Σινασσ.) Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Οἰν. "Οφ. Τραπ. Χαλδ.) βαθύνον Στερελλ. (ΑΙτωλ.) κ.ἄ. βαθένω σύνηθ. βαθένον βόρ. Ιδιώμ. καὶ Τσακων. Μέσ. βαθύχκομαι Πόντ. (Οἰν.) βαθυσκοῦμαι Πόντ. (Κερασ.)

'Ἐκ τοῦ ἀρχ. βαθύνω.

Α) Κυριολ. 1) Σκάπτων καθιστῶ τι βαθύ, ἐκβάθυνω πολλαχ. καὶ Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Οἰν. "Οφ. Τραπ. Χαλδ.) Τσακων. : Βαθένον τὸ γαρδὸν γιὰ νὰ φιζουπάσ' τον κλῆμα (γαρδὸς=λάκκος ποῦ φυτεύουν τὸ κλῆμα) Στερελλ. ('Αράχ.) Βαθύνω τὸ ταφὶν Τραπ. Χαλδ. Βαθύνω τὴν ἐγδήν (τὸ ἴγδιον) Κερασ. Συνών. ἀγλαφάζω 1β, βαθικένω, βαθούλλώνω 1, βαθυνέσκω, βαθυνίσκω. Καὶ ἀμτβ. καθισταμαι βαθὺς σύνηθ.: Σκάβω σκάβω καὶ ἀκόμα νὰ βαθύνῃ δ λάκκος σύνηθ. 2) 'Αποκτῶ βάθος, ἐπὶ ὑδάτων ἐν γένει ὅταν προχωρῶν τις εἰς αὐτὰ συναντῇ μεγαλύτερον βάθος Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Οἰν. "Οφ. Τραπ. Χαλδ.) — Λεξ. Πρω. : 'Εβάθυνεν ἡ θάλασσα Κερασ. 'Εβάθυναν τὰ νερά Οἰν. 'Εβάθυνεν τὸ ποτάμ' Τραπ. Βάθυνε δ λάκκος Λεξ. Πρω. 3) Εἰσέρχομαι εἰς μέρη τῆς θαλάσσης βαθέα, ἐπὶ σπογγαλιέων Σύμ. β) Περιορίζομαι εἰς τοὺς βαθεῖς πυθμένας, ἐπὶ τῶν σπόγγων Σύμ. : Τὰ σφουγγάρια ἐβάθυναν. 4) Προχωρῶ πολὺ, ἐπὶ χρονικῶν περιπτώσεων ΔΒουτυρ. Τριανταδύο διηγ. 17: Θέλησα νὰ βρεθῶ 'ς τὸ χωριό, ὅταν θὰ βάθενε ἡ νύχτα. 5) Γίνομαι βαθύτερος, σκιερώτερος εἰς τὸν χρωματισμὸν Λεξ. Δημητρ. : Πρέπει νὰ βαθύνῃ τὸ κόκκινο γιὰ νὰ ταιριάζῃ.

Β) Μεταφ. 1) Εἰσχωρῶ βαθέως, ἐπὶ γραμμάτων, λόγων, σκέψεων κττ. Α.Ρουμελ. (Φιλιππούπ.) Θεσσ. (Ζαγορ.) Μακεδ. (Καστορ.) Πόντ. (Κερασ. Τραπ.) κ.ἄ. : Φρ. 'Εβάθυνεν 'ς σὰ γράμματα (ἐπροχώρησεν πολὺ εἰς τὴν παι-

δείαν) Κερασ. Βαθένους τὰ λόγιαῖτοῦ δεῖνα (τὸν ἀντιλαμβάνομαι, τὸν ἐννοῶ) Φιλιππούπ. Βαθύνως σὸν λόγον ἀτ' (ἐμβαθύνω, προσέχω εἰς τὸν λόγον του) Τραπ. β), Ἀντιλαμβάνομαι, κατανοῶ τι Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Μακεδ. (Καστορ.): Δὲν τὸ βάθυντα Καστορ. Συνών. καταλαβαίνω, τοιώθω. γ) Ἀποκτῶ βάθος διανοητικὸν Θράκ. (Ἀδριανούπ.) — Λεξ. Πρω. : Βάθυντε τὸ μυαλὸν Λεξ. Πρω. Βάθυντος νοῦς Αδριανούπ. Συνών. βαθολογῶ 1. δ) Σκέπτομαι καλῶς Θράκ. (Ἀδριανούπ.) 2) Μέσ. βυθίζομαι εἰς βαθὺν ὕπνον Πόντ. (Κερασ. Οἰν.): Ὁντες ἔρθες, ἐγὼ καὶ ἔγρωσα, ἀτόσον ἐβαθύστα! (ὅταν ἡλθες, ἐγὼ δὲν τὸ ἐνόησα, τόσον ἥμην βυθισμένος!) Κερασ. Συνών. *βαθοντιλατίζω 1, βαθυλογῶ 3.

*βαθεοδιαβαίνω, βαθεοδιαβαίνω Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. βαθεῖα καὶ τοῦ φ. διαβαίνω.

Εἰσέρχομαι, εἰσχωρῶ βαθέως: Ἐβαθεοδιάγηκε δὸ μαχαίρι καὶ δὲν ἔκούνησε. Συνών. βαθεοπάσω.

βαθεοκαματεύω Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. βαθεῖα καὶ τοῦ φ. καματεύω.

Οργώνω βαθέως: Ἀγαθωπὸν εἶναι τὸ χωράφι καὶ πρέπει τὰ τὸ βαθεοκαματίζῃ κάνεις.

βαθεοκοιμίζω Λεξ. Πρω. Δημητρ. Μέσ. βαθεοκοιμᾶμαι Λεξ. Δημητρ. Μετοχ. βαθυκοιμισμένος ΓΞενοπ. Κακὸς δρόμ. 22.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. βαθεῖα καὶ τοῦ φ. κοιμίζω.

Κάμνω τινὰ νὰ κοιμηθῇ βαθέως ἐνθ' ἄν.: Σ τὸ δρόμο ψυχῆ, δῆλα κατάκλειστα καὶ βαθυκοιμισμένα ΓΞενόπ. ἐνθ' ἄν.

βαθεοπάσω Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. βαθεῖα καὶ τοῦ φ. πειάνω.

Πιάνω πλῆθος: Ἡκλεψέ τα πάλι σήμερα τὰ κουκκάκια καὶ βαθέοπιασε κιόλα, κάμμια ὀκά θά πηρε καὶ ἤφνε.

βαθεοστενάζω ΣΣκίπη Ἀπέθαντ. 84.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. βαθεῖα καὶ τοῦ φ. στενάζω.

Στενάζω βαθέως: Ποίημ.

Τὴν κεφαλή μου τότε στρέφοντας

πρὸς τὴν ζωὴν τὰ σύνορά της

εἴδα σθησμένα μέσον τὸ σούρρουντο

καὶ βαθεοστέναξα δὲ περάτης.

βαθεοστοχάζομαι Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. βαθεῖα καὶ τοῦ φ. στοχάζομαι.

Στοχάζομαι, σκέπτομαι βαθέως: Βαθεοστοχάζομαι τὸ θάνατο. Ἐβαθεοστοχάστηκά το καὶ αρροπάστηκα.

βαθεοσφάζω Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. βαθεῖα καὶ τοῦ φ. σφάζω.

Σφάζω βαθέως: Τοοὶ βαθεοσφάζω τοοὶ χοῦροι. Πρέπει τὰ βαθεοσφαῆ δὲ χοῦρος, ἀλλεῶς σηκώνεται καὶ φεύγει.

βαθεοσφαμδός δ, Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ φ. βαθεοσφάζω.

Βαθεῖα σφαγῆ.

βαθερδός ἐπίθ. Λεξ. Πρω.

Ἐκ τοῦ φ. βαθεῖα καὶ τῆς καταλ. -ερδός ἡ ἐκ τοῦ βαθεῖας ώς καὶ πρόθυμος-προθυμος ερδός κττ.

Ο ἔχων βάθος, βαθύς. Συνών. βαθικός 1, βαθοντιλλός 2.

βάθη ἡ, Χίος—Λεξ. Πρω.

Ἐκ τοῦ φ. βάθος.

1) Ἡ βαθεῖα καλλιέργεια τῆς γῆς Χίος: Φρ. Τό καμεν βάθη τὸ χωράφι (τὸ ἐσκαψε βαθέως). 2) Ἀγρὸς βαθέως ὀργωμένος Λεξ. Πρω. Ἡ λ. καὶ ώς τοπων. Ἀθῆν. Θάσ.

βαθιέρα ἡ, Θήρ.

Ἐκ συμφύρ. τοῦ ἐπιθ. βαθὺς καὶ τοῦ οὔσ. σον πιέρα.

Τὸ ἐπιτραπέζιον σκεῦος σον πιέρα μὲ σκέπασμα.

βαθικὰ ἐπίρρ. Καππ. (Σινασσ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. βαθικός.

Βαθέως. Συνών. βαθεῖα Α 1, βαθοντιλλά.

βαθικένω Καππ. (Σινασσ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. βαθικός.

Κάμνω τι βαθύ. Συνών. ίδ. ἐν λ. βαθένω Α 1.

βαθικὸς ἐπίθ. Καππ. (Μαλακ.) βαθ'κός Λέσβ. (Ἀγιάσ.) Μύκ.

Ἐκ τοῦ οὔσ. βάθος καὶ τῆς καταλ. -ικός.

1) Βαθὺς Καππ. (Σινασσ.) Μύκ.: Ρεματισμὸς βαθ'κός (τὸν δόποιον αἰσθάνεται τις εἰς τὸ βάθος τοῦ σώματος καὶ οὐχὶ ἐπιπολῆς) Μύκ. Συνών. βαθειρός, βαθοντιλλός 2. 2) Ισχυρὸς Λέσβ. (Ἀγιάσ.): Φόβους βαθ'κός.

βάθιος δ, Θράκ. (Κωστ. Σαμακόβ.) Θηλ. βάθια Θράκ. (Κωστ.)

Ἄγνωστου ἐτύμου.

Ἴππος: Ἄσμ.

Γούλοι ἔδεσαν τοὺς βάθιες τους σὲ δάφνες, σὲ μηλίτες,

καὶ ἐγὼ δεσα τὸ βάθιο μον σὲ μῆλας ξανθῆς μημόρι...

καὶ βάθιος ἥδου πονηρός, ἥδου πολὺ μαργέλης,

σκάλιξε μὲ τὰ πόδια δου, βγῆκε ἡ κόρη ἀπάνου

Κωστ.

Τὸ βάθιο τον ἐκαλίβωνε νύχτα μὲ τὸ φεγγάρι Σαμακόβ.

βαθιούτε ἐπίθ. Τσακων.

Ἐκ τοῦ φ. βαθύνω, δι' ὃ ίδ. βαθένω.

Βαθύς, βαθοντιλλωμένος: Οἱ ψιλοί σι ἡγκαϊ βαθιούτει ἀπὸ τὰ νησιτικούμαργα (τὰ μάτια της ήσαν βαθουλλωμένα ἀπὸ τὴν μακρὰν νηστείαν, πεῖναν).

βαθμολόγος δ, Ἀθῆν.

Ἐκ τοῦ οὔσ. βαθμός καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -λόγος.

Οργανον διὰ τοῦ δόποιου μετροῦν τὸν βαθμὸν τῆς γησιότητος τοῦ χρυσοῦ.

βαθμός δ, λόγ. κοιν. βαθιμὸς πολλαχ. βαθιμὸς Τσακων. βαθνός Νάξ. (Ἀπύρανθ.) βαχμός Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Τὸ ἀρχ. οὔσ. βαθμός.

1) Τὸ μέτρον τῆς ἐπιδόσεως ἡ ἵκανότητος τοῦ ὑφισταμένου ἔξετάσεις μαθητοῦ ἡ ἄλλου οίουδήποτε χαρακτηρίζομενον καὶ δι' ἀριθμοῦ λόγ. κοιν.: Πῆρε βαθμὸς ἀριστακαλῶς κττ. Δίνω κακὸς-καλὸς βαθμός. Ἐχω βαθμοὺς καλοὺς ἡ κακοὺς-μεγάλους ἡ μικρούς. || Φρ. Δίνω βαθμὸς (δίδω βαθμὸν προβιβάσιμον). Παίρνω βαθμὸς (λαμβάνω βαθμὸν προβιβάσιμον). 2) Μεταφ. τὸ σημεῖον τῆς πνευματικῆς ἡ ψυχικῆς καταστάσεως εἰς τὸ δόποιον εὑρίσκεται ἡ φθάνει τις λόγ. κοιν.: Εἶμαι θυμωμένος σὲ μεγάλο βαθμό. Δὲ μπορεῖτε νὰ φανταστῆτε σὲ τί βαθμὸς εἶμαι ἐκνευρισμένος μ' αὐτὸν ἄνθρωπο! 3) Ἡ τάξις τῆς ὑπαλληλικῆς ἴεραρχίας τὴν δόποιαν κατέχει τις ἡ καταλαμβάνει δ τὸ πρῶτον διοριζόμενος λόγ. κοιν.: Ο δεῖνα διωρίθη μὲ τὸ βαθμὸς γραμματέως-ἔχει τὸ βαθμὸς λογαργοῦ κττ.

